

In potem se naredijo kolesnice ...

Abstract

And Then There Were Tire Tracks ...

This article is a direct address to the reader not to passively study but rather actively create a theory. The text does not conform to the norms of objectivity, but is rather trying to overcome theoretical and practical alienation from self, life and struggle. The author tries to reveal the traps of linear conceptions of time and the development of struggle. He analyzes how the limitations of thinking and acting occur within the predominantly Marxist, but also anarchist theory, when it is alienated from its own needs. In the first part of the text he therefore sharply rejects any sort of frames and programmes, which would lead activists towards waiting instead of acting. He also marks the danger of creating hierarchy when it comes to struggles, or reducing them to an issue of the economic sphere. Later on, he analyzes the concepts of "the existing" and "civilization", as understood by insurrectionalist tendencies within anarchism in the case of the first concept and within anarcho-primitivism in the case of the second. Both terms describe a static condition and are, in reality, manifested as a limitation in the construction of a world beyond capitalism, alienation, hierarchy, and domination. The author puts the struggle; the struggle for life, action and feelings against these two concepts. The article does not aspire to give answers, but rather to pose questions. Therefore, it must be understood as an open attempt of building theory from the movement, without trying to set itself to the position of knowledge.

Keywords: insurrectionalism, anarcho-primitivism, the "existing", civilization

Joseph Baruch – an anarchist in words and deeds – obtained his PhD from philosophy in Paris. After that he travelled the world, wrote and worked as a blacksmith and an acrobat. He currently resides in Europe, with his wife, children and twenty horses. (josefbaruch@openmailbox.org)

Povzetek

Zapis je neposreden nagovor bralcu, da teorije ne prebira pasivno, temveč jo aktivno ustvarja. Avtor ne privoli v norme objektivnosti, temveč preči teoretsko in praktično odtujenost od sebe, življenja, boja. V članku poskuša razgaliti pasti linearnega dojemanja časa in razvoja boja ter poskuša analizirati, kako v predsem marksistični, a tudi anarhistični teoriji, če je ta odtujena od lastnih potreb, nastajajo omejitve mišljenja in delovanja. Zato v prvem delu članka ostro nasprotuje postavljanju okvirov in programov, ki bi aktiviste vodili v čakanje namesto v hipno akcijo. Prav tako opozarja na nevarnost hierarhizacije bojev ali na njihovo redukcijo na vprašanje ekonomske sfere. V nadaljevanju analizira koncepta »obstoječe« in »civilizacija«, kot ju v primeru prvega termina zastavi insurekcionalistična smer anarhizma in v primeru drugega anarhoprimitivistična usmeritev. Oba termina označujeta statičnost in se v realnosti manifestirata kot omejitve v graditvi sveta onkraj kapitalizma, odtujenosti, hierarhij in dominacije. Avtor njima nasproti postavi boj; boj za življenje, akcijo, čutenje. Prispevek ne želi postavljati odgovorov, temveč vprašanja, zato je odprt poskus graditve teorije iz gibanja, ne da bi se pri tem poskušal postaviti na pozicijo vednosti.

Ključne besede: insurekcionizem, anarhoprimitivizem, »obstoječe«, civilizacija

Joseph Baruch je – anarhist v besedah in dejanjih – potem ko je v Parizu doktoriral iz filozofije, potoval po svetu, pisal in delal kot kovač in akrobat. Trenutno biva v Evropi v družbi žene, otrok in dvajsetih konj. (josefbaruch@openmailbox.org)

Povabljen sem bil, da za vaju, bralec in bralka, za to številko Časopisa za kritiko znanosti prispevam besedilo o razmerju med marksizmom in anarhizmom. Še preden sem se imel za anarhista, preden sem stopil v stik z anarhističnimi besedili in praksami, preden sem spoznal, da anarhizem ne odmeva le želje in analize, ki so vrele tudi v meni, temveč jih celo uteleša in pogloblja, sem začutil, da četudi mi nekatere marksistične analize lahko pojasnijo marsikaj, me marksisti in marksizem lahko tudi zelo hitro zaprejo v določene vzorce ter grobo poenostavijo moje ideje, želje in akcije. Zavedel sem se, da ravno s svojo totalitarno in redukcijsko močjo mnogim dajejo občutek varnosti, jih očarajo, priključijo, pogoltnejo, skrčijo in zaprejo. Anarhistična besedila in prakse so, ravno nasprotno, ogrozila moja najgloblja prepričanja ter odnos do sebe in do sveta. Bile so kot ogenj, ki me je grel in pri katerem sem se večkrat opeknel in v katerega sem od časa do časa lahko prišel iskat žerjavico. To je tisto, o čemer bi ti rad govoril v tem besedilu.

Začetek

Najprej bi ti rad opisal, kako marksizem kot skupek *instantnih* odgovorov vztraja v idejah in praksah številnih anarhistov okoli mene, naj se še tako pretvarjajo, da ga ponovno »berejo« samo zato, da bi našli kako pozabljeno umestnost, ki naj bi jo zadušile napake v branju, prevodih ali interpretaciji. *Instantne* odgovore marksizma vidim v bralnih ključih ter ustaljenih, če ne celo – vsaj v imenu njihove superiorne točnosti in zanesljivosti – vsiljenih poteh. To so poti, ki so s temi dodatnimi, okrepljenimi analizami ostale kolesnice ali celo poti, obdane z zidovi in minskimi polji. Poti, s katerih torej ni dobro skreniti. Toliko ljudi, ki sledijo tem kolesnicam, pozabi ali duši vprašanja in želje, ki se trejo v njih, ter se pomirjeni tudi sami okličejo za antikapitaliste. Marksizem pogosto ubogajo tako vestno, da so pripravljene skrčiti pojem tistega, kar nam jemlje svobodo, na »Kapitalizem«. Na življenje, odnos do sveta, druge in nase gledajo samo še skozi prizmo kapitala, ekonomije, politike ... gledajo stran in so slepi.

Toliko prizadetih ljudi, ki čutijo, da sta svet in njihovo življenje prepolna nepravilnosti, toliko aktivistov, anarhistov se upeha v razrednem boju, v boju proti kapitalizmu, bankam, bogatinom, denarju ... o svojem boju razmišljajo samo še kvantitativno, postajajo zamenljivi, se številčno redčijo, da bi dočakali zadovoljivo število, čakajo pravi trenutek v času, katerega smeri zvesto sledijo. A kje je vsak posameznik? Ti, ki so želeli boljši svet, so se znašli za še enim zidom, zaslonom, ki je edina mogoča realna alternativa, in se pretvarjajo, da ima tisti, ki sledi kolesnicam ter smeri časa, odgovor na vse. Zato je še toliko bolj poguben. Za svojimi zidovi se ljudje posušijo in zmrznejo. Za svojimi zidovi ostanejo (po izbiri) prevladujoči samci/mamini sinčki, polni strahov/hipertrofirani akademiki/strokovnjakinje z berglami/izkoriščevalke ... arogantni nadležneži, ki sedijo na svojih prestolih.

Upam, da iz uvoda ne boš sklepal, da sem antiantikapitalist in da ti razlagam, da »Kapital« ni kruta resnica ter koncept, po katerem se svet ravna. Ne, rad bi ti le zaupal svoja občutja o tem, kako nam marksisti in anarhisti, ki se z marksizmom hranijo, zavestno ali nezavedno preprečujejo, da bi globlje razmišljali o svetu, o svojih praksah in akcijah, ter kako jih preobraziti. Predlagam ti, da s to idejo v mislih in telesu skupaj splezava na dve med mnogimi vejami anarhizma, to sta insurekcionalizem in anarhoprimitivizem. Rad bi, da najprej najdeva tisto, kar vsaka od njih vidi kot sovražnika, zatiralca, klavca. Iz insurekcionistične perspektive si bova

ogledala pojem *obstoječe*, iz anarhoprimitivistične pa pojem *civilizacija*. Ko bova raziskovala ta dva pojma, se bova delno dotaknila tudi predlaganih in preizkušenih praks ter idej za onemogočenje sovražnika s strani vsake od teh dveh vej. Preden se spustiva v podrobnosti, bi ti rad povedal, da besedo »veja« uporabljam namenoma. Zato, ker želim, da ko dvigneš oči s tega besedila, zagledaš drevo, pa tudi, ker bi ti rad povedal, da bi sam brez pomisleka odžagal vejo, na katero sem sedel, ali bi se vsaj prestavil na kako drugo, ker gre za tvojo svobodo, mojo svobodo ter svobodo vsega, kar nas obdaja, in ne za spet novo šolo, polno norm, pa naj bodo še tako revolucionarne!

Obstoječe

Anonimno besedilo, ki se je leta 1998 pojavilo v Italiji z naslovom *Ai ferri corti con L'Esistente, i suoi difensori e i suoi falsi critici* (Z izvlečenimi noži proti Obstoječemu, njegovim braniteljem in njegovim lažnim kritikom), je dolgo krožilo med insurekcionalisti ter brstelo na tej veji. V njem lahko med drugim prebereva tole: »Na eni strani je obstoječe s svojimi navadami in gotovostmi. In od gotovosti, tega družbenega strupa, se umira. Na drugi strani je insurekcija, neznanost, ki se dvigne v življenju nas vseh. Mogoči začetek *pretiranega* izvajanja svobode.«

Pojem »obstoječe«, ki je po eni strani problematičen, najdemo v številnih besedilih, ne da bi bil kadarkoli jasno definiran. V tem odlomku je obstoječe povezano z navadami in gotovostmi, družbenim trupom, ki ubija, ter postavljeno v nasprotje z insurekcijo, razumljeno v širokem pomenu kot dviganje neznanega v življenju vseh nas. Gre za temeljno nasprotje med življenjem in smrtjo. Smrt je na strani navad in gotovosti (kolesnic!), življenje na strani neznanega, svobode, pretiravanja. Od obstoječega in gotovosti, s katerimi je to povezano, je samo korak do odmiranja, ustavitve, konca gibanja in tudi samo korak do merjenja, norm, prevlade in zatiranja: obstoječe je paradoksalno enako smrti. Insurekcija je temu nasprotna zato, ker pomeni nenehne razdore, razdvajanje, prekinitve, preizpraševanje ter izpostavljanje nevarnosti na strani življenja. Torej vsega tistega, ki se razprostira na vseh ravneh, od najbolj družbenih do najbolj osebnih. Tudi na strani svobode ali bolj natančno na strani izvajanja svobode. Iz nekaj besed je mogoče razbrati, kako insurekcionalizem formulira svoje videnje, v katero smer gresta njegova analiza in njegov predlog, ki poudarja prakso, svobodo, nasprotuje nadzoru in obvladovanju; osredinja se na neznanost, na življenje.

Na nekem pariškem letaku, ki spodbuja »ropanje obstoječega«, prebereva tudi tole:

Ubili so nas že tisočkrat. V šoli, ko so nas prepričali, da je slepo sledenje tropu bolje kot samosvoje iskanje poti. V službi, kjer tempo proizvodnje utiša tiktakanje srca, ki hrepeni po svobodi. Doma, kjer nas družinske tradicije in antidepresivi utaplajo v navadah in obupu. V zaporu, kjer nam družba potrjuje, da smo nezaželeni. V cerkvi, kjer obljuba raja v zameno za podrejanje avtoriteti in morali povzroči, da pozabimo, da živimo tukaj in zdaj. Ta svet ljubi smrt in beži pred življenjem. (...) Revolta, ta krik življenja družbi mrtvih, se izraža v tisočih barv mavrice: od napadov na policijske patrulje do omadeževanja družbene svete čistosti, sabotiranja struktur nadvlade (bank, supermarketov, institucij vseh vrst ...) do jasnega zavračanja nadzora, uvrščanja, poniževanja ... Revolta pa ni

samo posledica tega, da ne moremo več, da imamo dovolj vsega. Je tudi radost ob tem, da dokažemo, da smo kljub vsemu živi. Da se kljub prevladujoči odtujenosti naše poti upora križajo, da možnosti tkanja niti med sokrivci niso izničene. V besu akcije kujemo sanje o svetu brez sužnjev in vladarjev.

V pojmu »obstoječe« lahko vidim *to, kar obstaja zdaj, ki ravnokar obstaja in ki lahko tudi izgine*. Nekako tako kot tisto, kar drugi poimenujejo »sistem«, a se nanaša na veliko širšo realnost, kot le skupek političnih, ekonomskih in pravnih odnosov. Spet drugi avtorji izraz »obstoječe« zamenjujejo s tem, kar je definirano kot »stari svet«, torej nekaj, kar s »svetom« ohranja široko in globoko sprejemanje in obenem postavlja stvari v čas, kot realnost, ki je spremenljiva, ki jo je mogoče preobraziti – ali uničiti. Postavitev v čas je po mojem mnenju pomembna sestava pojma, saj moramo biti pozorni, da gre za izraz »obstoječe« in ne za »obstoj«. Ne gre za življenje na splošno, temveč za to, kar obstaja v trenutni pogojenosti (prevladovanja, izkoriščanja itn.). Za tukaj in zdaj! Gre za čas, v katerem živimo, ga občutimo, izkusimo, analiziramo, ki lahko postane vir intenzivnosti in rodovitna prst revoltam. Prst, v kateri se ti poskusi ne posušijo in odmrejo v abstraktne ideale ali politične programe, ki spremenijo svobodo v plitek slogan in s tem, ko definirajo pojma svobode in prevlade s kvantitativnimi termini, oddaljenimi in izkoreninjenimi iz projekta preobražanja obstoječega, samo še okrepijo strukture, zaradi katerih trpimo.

Zakoreninjenost in zavedanje nas vodita in potiskata v konkretnost, v kateri ustvarimo lastno življenje. Vsakdan postane težnja proti svobodi ter nam ponuja kontekst za akcije in temelj za analize: zakoreninjenost vodi naše revolte daleč čez meje politike. V kontekstu revolucionarnega boja mora v resnici priti do preobrazbe nas samih in naših odnosov, pri čemer moramo pot do tega najti sami, saj rešitev ni preprosto v pripadnosti kakršnemu koli programu. In če gre za zakoreninjenost, gre obenem tudi za gibanje in zavestno sprejemanje časovnosti: gre predvsem za sanje in želje. Gre za sprejemanje neznanega (pojem, ki je tudi sam nabit s časovnostjo!), za nenehno ponovno vrednotenje pogledov na stvarnost ter konkretnih možnosti in sredstev za akcijo. Vrednotenje je vezano na nezaupljivost do vseh mogočih rešitev, ki jih ponuja obstoječi red (delegacije, reprezentacije, pogajanja, peticije, evangelizem, nastopanje v medijih ...), ki samo utrjujejo logiko prevlade, podrejenosti, hierarhije, izolacije in odvisnosti, ter skrčijo revolto in svobodo v političen program.

Pogled na tukaj in zdaj prinaša tudi načine delovanja, po katerih se insurekcionalizem razlikuje od drugih vej anarhizma, ki gradijo svoje boje na ideji, da more in mora do spremembe v družbi priti počasi in postopoma, ter ohranjajo mit o revoluciji kot glavnem končnem dogodku, na katerega je treba čakati ali ga polagoma zgraditi. Verjamejo, da je treba čakati na to, da se izkoriščane množice zavedo samih sebe in se začnejo organizirati. Nasprotno prihaja v insurekcionalizmu do boja tukaj in zdaj in če se nočemo zadovoljiti samo z gojenjem idiličnih želja in slik, se moramo odzivati v vseh naših odnosih, iskati resnične življenjske perspektive ter napasti in se boriti. Ne gre za pretvarjanje, da določeno število insurekcij zadostuje, da se sproži veliki preobrat v družbenih odnosih, ki mu pravimo socialna revolucija.

Zgodovina namreč ni nizanje dogodkov in shem, niti ni linearen razvoj. Gre bolj za to, da iščemo, se ozaveščamo in delujemo na področjih in v kontekstih, ki nam omogočajo prekinitev, brutalne ustavitve reprodukcije socialnih vlog dominacije, in da spoznamo ter priznamo, da je vprašanje zapleteno, večplastno, vedno znova na novo postavljeno, nikoli rešeno, da ga ni mogoče ne nadzirati ne obvladati. Ideja insurekcije nas vabi, da se osvobodimo vere v veliki mit,

ki krči družbeno preobrazbo na vprašanje kvantitete: da naj bi bilo število tisto, ki zadostuje za spremembo stanja ter preobrazbo družbenih odnosov, preobrat pa naj bi bil preprosto vprašanje statistike, privrženec in povzročene škode. Ne, revolucionarna akcija je v drugem taboru. Tistem kvalitativnem. Gre za teženje k prekinitvam, ki omogočijo, da ta kvaliteta prodre, se dvigne v realnosti prevlade, ki dovolijo izvajanje svobode.

Pojem »obstoječe« po mojem mnenju tudi poudarja (in to na skoraj heideggerjanski način) izbiro, da se pozornost usmeri na odnose. Bivati pomeni biti v odnosu s samim sabo, z drugimi, z nekaterimi pogojenostmi, iz katerih in v katere prihajamo, iz katerih in v katere prodre življenje in radikalno neznano – pogojenosti, ki so številne družbene kode, vloge, definicije, sredstva (kulturalna, materialna, realni dejavniki ..., ki jih lahko identificiramo kot tarče) ter kopiranje, vzdrževanje in vsiljevanje pogojenosti samih. Pozornost je usmerjena na to, kar tukaj in zdaj povzroča, da so naši odnosi zverženi in jih občutimo kot verige, da so kolonizirani in kolonizatorji, gnili od prevlade in podrejanja, nadzorovani, zakrnili, morilski in mrtvi ... in na to, da obenem lahko začutimo moč preobrazbe, prevrata in vitalnost odnosov, ki se razvijajo v intenziteti sedanjosti in ki težijo proti svobodi.

Tebi, ki zdaj tole bereš, bi rad predvsem predstavil insurekcionalistični predlog, da konkretno izkusimo življenje in tisto, kar ga ovira: bivanje na konkretnem temelju in iz njega graditi. Ta temelj so zaznavanje, dojemanje, doživljanje, občutenje in sanje vsakega posameznika, ki hranijo konkretne projekte. Naj bo to skvot, deljenje brezplačne hrane, sabotaža, publikacija, manifestacija, napad na eno izmed institucij prevlade – projekt ni nikakršna politična nuja, ki jo opravičuje oddaljen ideal, temveč sestavni del življenja, ki si ga vsak od nas želi ustvariti. Je brstenje lastnega, po svoji volji izbranega obstoja, cvetenje lastne moči preobrazbe in insurekcije. Drugače povedano, če sprejmemo neznano, radost čudenja in presenečenja, če hočemo lep in neukročen obstoj, potem moramo to doseči tukaj in zdaj, z uporabo proti vsaki prevladi in podvrženosti v naših življenjih, stališčih, odnosih, bojih – z uničenjem politike in ustvarjanjem življenja, ki ga ni mogoče meriti in omejevati.

Civilizacija

Predlagam ti, da si zdaj skupaj ogledava prakse in besedila, ki so včasih označeni kot delo anarhoprimitivističnih avtorjev, kot so John Zerzan, David Watson, Freddy Pearlman, Derrick Jensen, Robert Dehoux, Feral Faun-Wolfi Landstreicher, ali tistih, ki so objavljeni v revijah *Fifth Estate* in *Do or die*. Sovražnik, kontekst, »obstoječe« so tu označeni s pojmi »civilizacija«, »mega stroj« ali »Leviatan«. Kaj to pomeni? Veliko anarhoprimitivistov proučuje antropologijo in zgodovino človeštva, da bi našli razliko med t. i. primitivnimi in t. i. civiliziranimi družbami, da bi razumeli, kaj se zgodi, ko prve preidejo v druge ali ko se srečajo. Na sedmih koncih zemeljske oble, kjer se je pred približno deset tisoč leti razvilo kmetijstvo, so človeške družbe šle po isti poti, ki ji pravimo »civiliziranje«.

Osnovna, torej etimološka definicija »civilizacije«, je življenje v mestih. To pomeni, da so ljudje začeli bivati v zgoščenih strukturah, bolj ali manj stalno na istem kraju in v razmeroma precej velikem številu. Vprašanje virov preživetja se je postavilo drugače kot kdaj koli prej in nanj so odgovorili s tem, ko so ustvarili središče moči, obkroženo z okupiranimi ozemlji, iz katerih se črpa vse, kar potrebuje center: hrano, vodo, energijo ... Zgodovina katerekoli civili-

zacije je zgodovina vzpona naselij, mest, držav in tudi zgodovina črpanja virov proti središču, ki naj bi se razvijalo in raslo, a samo ne more preživeti in je posledično odvisno od čedalje bolj izkoriščenega podeželja. Taki so začetki tako kolonizacije in suženjstva kot tudi militarizma. Prvič zato, ker kmetijstvo ustvarja presežke, ki jih je mogoče skladiščiti in seveda krasti. Nekdo jih mora varovati in to so bili vojaki. Drugič zato, ker morajo mesta oziroma središča moči vire uvažati, a njihovi sosedi se niso vedno pripravljene odpovedati domači zemlji, vodi, drevesom. Treba je torej ustvariti razred ljudi, katerih naloga je, da vse te vire na silo odzamejo, prvotne prebivalce pa zaslužnijo. Končno so vojaki tudi zato, da stražijo in lovijo sužnje, delovno silo, ki jo kmetijstvo in vzdrževanje mest nujno potrebuje. Vse do 19. stoletja, ko so začeli na veliko uporabljati fosilno energijo, je v služnosti in suženjstvu živelo približno tri četrtine zemeljskega prebivalstva. Tri četrtine.

Civilizacija? Kmetijstvo in mesta, vojaki, sužnji, središča skladiščenja, nato banke, kolonije, meje ... Hierarhija in piramidno organiziranje družb. Delitev dela, specializacija, profesionalizacija vsakega in vsake, od delavcev, kmetov, vojakov do gospode in vladarjev ter njihovih pisarjev. V istem zanosu poteka tudi deljenje vlog v družini in prevlade moških nad ženskami ter odraslih nad otroki. Ne nazadnje pa tudi udomačevanje in podrejanje živali, ki so prav tako postale delovna sila in celo skladiščeno živo meso.

Anarhoprimitivizem se ostro zoperstavlja civilizaciji, v kateri zahrbtno cvetijo vse vrste zatiranja. Ker je civiliziranim družbam skupno udomačevanje, krotenje, razlaščenje bitij in njihovega življenja, je civilizacija torej skupek institucij, struktur in sistemov (konkretnih, moralnih, kulturnih ...), ki vsiljujejo družbene odnose prevlade, podrejenosti in izkoriščanja. Gre za državo, vero, lastnino, moralo, zakon, patriarhat, blago, družbene razrede.

Glede primitivnih ljudstev pa: vedno se sklicujemo na »svečo« in »jamskega človeka«, da se opomnimo, kako nevedni, vraževerni, neorganizirani in zgarani smo bili. Vse je ustvarjeno, da ohranja mit o tem, da je bila naša predcivilizacijska eksistenca polna pomanjkanja, brutalnosti in ignorance in da je avtoriteta tista dobra stvar, ki nas je rešila divjaštva. V isti sapi nam želijo soliti pamet, da so obup, podvrženost in depresija, ki označujejo moderno življenje, pač po naključju v človeški naravi ali v genih. Ideološko vizijo naše preteklosti so v zadnjih nekaj desetih letih močno pretresli rezultati nekaterih poglobljenih antropoloških raziskav, in to do take mere, da je prišlo do skoraj popolnega preobrata s hudimi posledicami. Danes je jasno, da je bil človeški obstoj pred kmetijstvom in udomačevanjem predvsem poln prostega časa, razvedril, da je počival na intimnosti z naravo, čutni modrosti, enakosti med spoloma ter dobrem telesnem in duševnem zdravju. Da, tak je bil naš obstoj, preden so nas zaslužnili pridigarji, kralji in šefi.

Ti gre po glavi, da se anarhoprimitivisti sklicujejo na perfektno zlato dobo, v kateri ni bilo nikakršne odtujitve in v katero se je treba vrniti? Ne, ta popolni svet morda nikoli ni obstajal in zelo verjetno tudi nikoli ne bo. Toda boljši svetovi od današnjega so gotovo obstajali in lahko si predstavljamo še veliko drugih. Če jih iskreno štejemo za danosti ali možnosti, potem se lahko vsaj zavemo, do katere mere današnji nesvet s svojo doktrino prevlade in napredka pretvarja Zemljo v planet, na katerem življenje ni več mogoče. Naj povem drugače. Kritika, ki me zanima (razen zgodovinskih in antropoloških raziskav), ni toliko kritika, ki temelji na primerjavi »primitivnih« kultur z aktualno. Bolj me zanima kritika načina, kako vse institucije, ki sestavljajo civilizacijo, težijo k temu, da bi se polastile mojega življenja in ga preobrazile v orodje družbene reprodukcije. Zanima me kritika preobražanja življenja v produktiven proces, katerega namen je vzdrževanje reda in ohranjanje položajev vladarjev. Gre za razgaljenje ulti-

mativnega tabuja, da »nič ne more biti boljše od civilizacije«, ki opravičuje velikanski prelom, ustaljen v našem življenju, brezno, segajoče vse do naših duš – ko večino živega in nas same zavržemo in štejejo za barbarsko in nam tuje.

Kritika civilizacije vodi anarhoprimitiviste v revolucionarne poglede in prakse. Da bi lahko bolje razumeli nekaj vidikov te prakse, si lahko predstavljamo vračanje v divjost kot cilj življenja. S tem ni mišljeno le intelektualno razumevanje primitivnega in primitivnih praks, ampak globoko dojetje, kako zelo smo udomačeni, ukročeni, odtrgani in ločeni od samih sebe, od drugih, od sveta ter kako dolga je pot, ki smo jo ubrali, ko smo se podali nazaj v divjost. To vračanje ima fizično komponento, ki po eni strani zajema ponovno osvajanje določenih spretnosti in razvijanje načinov soobstoja, načinov, ki bi vrnilo živim na planetu možnost trajnega obstoja (prehranjevanje, postavljanje zavetij, nega in zdravljenje) in po drugi strani konkreten boj za razgradnjo vseh manifestacij, namestitvev in materialnih infrastruktur civilizacije.

Načrt anarhoprimitivizma je znebiti se vseh odnosov prevlade in podrejenosti, torej razgradnja struktur nadzora, prisile, dominacije, izkoriščanja ter ustvarjenje skupnosti, ki stoji na popolnoma drugih temeljih. Poleg fizične ima vračanje v divjost tudi čustveno komponento, ki pomeni, da se moramo ozdraviti, sami sebe in drug drugega, si zaceliti rane, stare deset tisoč let. Naučiti se moramo živeti v nehierarhičnih, nezatiralskih skupnostih in se odpovedati krotentju, udomačevanju v naših družbenih vzorcih, v vseh naših človeških in več kot človeških odnosih. Vračanje v divjost pomeni, da je neposredna izkušnja vredna tisoč posredovanj, da je odtujevanja konec, da se spet povežemo z divjo jezo, spreminjamo vse vidike in dinamike realnosti, branimo naše življenje in se borimo za osvobojen obstoj.

Konec in začetek

Komaj sva začela preizkušati, kako je kaj biti na delih teh dveh vej – ali sta hrapavi? Gostoljubni? Se upogibata pod težo ali ti dajeta trdno oporo? Sta dobro skrivališče za zasedo sovražniku? Ali ti njuni cvetovi prebudijo željo po ljubljenju, kot jo meni bezgovi? Pa ju že morava zapustiti in zaključiti tole besedilo. Ker sva se jih na teh nekaj straneh komaj dotaknila, je na tebi, da se, prosim, na njiju vrneš in nas povabiš s seboj. Če je teh nekaj strani prekratkih, kako bi bil še kratek zaključek: ljubše mi je, da te znova povabim, da se poglobiš vanje. Prosim, bodi pozoren, da vsi ti predlogi – čeprav nikakor nočejo biti program ali negativ sveta, ki ga moramo ustvariti –, vseeno tudi sami ne postanejo kolesnice. In na koncu bi te rad vprašal nekaj, kar sam sebe sprašujem vsak dan. Kaj občutiš, ko spoznaš, da je to, kar nas zatira, velikanstvo kot »obstoječe« in »civilizacija«? Ali si obupan ob razsežnosti revolucije, ki nas čaka? Ali pa te, ravno nasprotno, prevzame entuziazem, zanos, radost do življenja, osvobojenega posrednikov in posredovanja, energija za življenje v neposrednem izkustvu in neposredni akciji?

Prevedla: Estella Žutić